PRESS JUDICATA

Tidning för Juridiska Föreningen i Uppsala

Lönar sig brott?

Juridik utan sanning, moral och rättvisa

Intervju med 4 verksamma jurister

2019:2

Huvudsamarbetspartner

CEDERQUIST

Samarbetspartners

VINGE

MANNHEIMER SWARTLING

Linklaters

hamilton

ROSCHIER

WHITE & CASE

Gernandt & Danielsson

I detta nummer

s. 5 **Ledare**

Aws Al-kohaili tackar för sin tid som chefredaktör

s. 6 **Presidiet**

Ordförande och vice ordförande kommer med vänliga hälsningar

s. 8 **Vad väljer du: Affärsjuridik eller humanjuridk?**

Intervju med tre verksamma jurister

s. 12 **Moules sans frites**

Om juridik utan sanning, moral och rättivsa

s. 16 **Lönar sig brott?**

Kan brottslighet vara ett fullt rationellt val?

REDAKTIONEN

”Vilken app kan du inte leva utan?”

Frida Falck
Bitr. chefredaktör

”Kameran - för jag kan inte gå 10 sek. utan att titta på mig själv.”

Aws Al-kohaili
Chefredaktör

”Spotify-appen, allt annat är förgängligt.”

Erik Berglund
Layoutansvarig

”Reddit. Hur ska jag annars prokrastinera?”

Henrietta Åkerskog
Bitr. layoutansvarig

”Reddit. Hur ska jag annars prokrastinera?”

Kontor:
Övre Slottsgatan 6
753 11 Uppsala

Besöksadress:
Övre Slottsgatan 3
753 11 Uppsala

Kontakt:
redaktion@jf-uppsala.se
www.jf-uppsala.se

Ansvarig utgivare:
Ludvig Borg
kommunikation@jf-uppsala.se

Tryck & bokbinderi: Bording AB

Ledare.

Dagarna blir ljusare och längre. Fåglarnas kvitter kan höras under eftermiddagen. Fönstertermometern visar blygsamma värmegrader. Vissa har lämnat in sina första promemorior, antingen för den innevarande terminen eller sin första punkt. Reccelagens hesa ramsor, avdankade öl och tillfälliga Instagramkonton har bytts ut mot ringar under ögonen, solbrillor och permanenta memekonton. Våren har många tecken. En av mina absoluta favoritårstider.

Jag intar min andra termin – och min första och sista – som chefredaktör för denna tidning. Ett stort tack för min käre företrädare, Alexander Zanton, som nu ställer sig chefredaktör emeritius. Ett stort tack ska också ges till vår käre vice ordförande Magnus Jansson, vars kunskaper och råd vi inte klarat oss förutan. Heja Mange!

Till detta nummer har min käre biträdande, Frida Falck, tagit upp musiktips för den som behöver uppdatera spellistan, för vem gör inte det? I samma anda kommer ni även kunna läsa ett stycke text med ledorden ”Ta det lugnt!”. Mer än så ska inte avslöjas.
Även vår käre layoutansvarige, Erik Berglund, har förutom att ha utformat tidningens omslag även riktat sina ögon mot reklam. Många av oss tänker inte en extra tanke kring vilka moraliska – och stundtals juridiska – frågor som aktualiseras. Till detta nummer har undertecknad riktat intresset mot köparens undersökningsplikt av lös respektive fast egendom. Vad innebär denna ”plikt” egentligen?

Du som läst så långt: koka upp en kopp (eller kanna) med kaffe, sätt dig vid fönstret och unna dig en lite annorlunda läsning. Ett tips – som numera förlorat sitt värde men som är värdefull – är att våga ta pauser och njuta av din omgivning. Titta upp, lyssna, betrakta. Din framtid avgörs inte av de där sidorna du inte läste men som du ville hinna med eller det där PM:et som kanske inte var ditt bästa. Med några terminer på nacken är det mitt främsta tips för dig, såväl ny som gammal jur. stud.

AWS AL-KOHAILI
CHEFREDAKTÖR

Axel Wernlund och Emma Eklind kom båda i kontakt med Gernandt & Danielsson genom att delta i den Talangdag som byrån varje år arrangerar på sitt kontor. Därefter har de arbetat som både Research Trainees och Summer Trainees och är nu anställda som Associates på byrån.

Välkommen till en stor byrå i mindre format

Det är krävande att arbeta på affärsjuridisk byrå – inte minst hos Gernandt & Danielsson. Men det är också oerhört roligt och utvecklande. På Gernandt & Danielsson får du den stora byråns alla fördelar. Du får jobba med stora och komplexa uppdrag, i nära samarbete med några av Sveriges högst ansedda affärsjurister. Samtidigt är byrån inte större än att alla lär känna varandra. Du blir sedd som individ och får ta ansvar från dag ett.

Sedan starten för drygt 25 år sedan har vi byggt upp en unik kvalitetskultur där kunskap, granskning och ifrågasättande värderas högt. Hos oss arbetar du nära delägare och andra seniora jurister. Och vår erfarenhet är att du vinner på att jobba med flera rättsområden, inte bara ett. Allt detta gör att du växer snabbare in i advokat- och rådgivarrollen. Är du rätt för oss, och vi rätt för dig? Kom då och komplettera vårt redan framgångsrika team.

LÄS MER OM EN KARRIÄR HOS GERNANDT & DANIELSSON PÅ
WWW.GDA.SE ELLER FÖLJ OSS PÅ FACEBOOK OCH INSTAGRAM

Gernandt & Danielsson

Hamngatan 2, Box 5747 · SE-114 87 Stockholm

Presidiet.

Kära medstudenter!

I skrivande stund har vintern just gjort en högst oönskad återkomst efter att våren doppat sin stortå i Uppsalas atmosfär och tänkte "vi tar det nästa gång". Något som däremot gjort en mer önskad återkomst, efter årsskiftet, är Juridiska föreningens verksamhet. Ja, vi vet att ni förmodligen redan sett julnumret landa i er brevlåda - oh, ah, tekniskt fel - men det är aldrig för sent att fira in det nya året. Och vilket år det kommer bli! Efter en reccevecka som kommer gå till historien för dess orimligt taggade reccar och funktionärer har Juridiska föreningen stärkt sin ämbetsmannakår med hela 36 (!) laddade juriststudenter, och över 100 av alla 1800 juriststudenter i Uppsala medverkar nu i föreningens verksamhet på ett eller annat sätt. Som en ros på tårtan så är det nu också officiellt att JF har status som studentkår för Juridiska fakulteten även 2020-2022! Med de förutsättningarna är vi övertygade om att detta kommer bli ett stort år för föreningen!

Ett stort år passar ju också osedvanligt bra just år 2019, då JF fyller 175 år. Det kommer såklart att firas med pompa och ståt under året. Framför allt kommer det märkas i höst, i samband med den monumentala jubileumsbalen där vi hoppas få se just dig uppklädd och redo för århundradets fest. Men håll utkik redan under våren för lite jubileum! För oss i kårens presidium blir det närmast ett orimligt jubileumstungt år eftersom vi båda fyller 25 - och då är det ju i vart fall en liten lättnad att vi leder en förening som är sju gånger så gammal som vi är. (Kort sammanfattning av våra respektive personligheter: Anna ska fira genom att kicka fest, medan Magnus tänker fira genom att skriva arbetsordning för JF:s stipendienämnd.)

Samtidigt som det kommer bli ett festligt år kommer det också bli ett år med många spännande utmaningar. Så som människor åldras, åldras ock byggnader, och i höst hoppas vi därför att Jontes fått sig ett välbehövligt ansiktslyft. I höst börjar också en ny era i föreningen då vi inte längre är kår enbart för juristprogrammet utan också för det nystartade Lantmätarprogrammet med juridisk inriktning, vars 25 nytillkomna pionjärer förhoppningsvis kommer ge oss en riktig energiinjektion - men också en chans att utmana våra egna tankesätt och strukturer.

Kort sagt: Den här hösten kommer bli något utöver det vanliga. Och det finaste av allt är att just du har alla möjligheter i världen att hänga på tåget. Kanske är du redan engagerad och söker nya utmaningar. Kanske har du inte ens tänkt tanken, eller till och med tänkt "nej varför skulle jag?" Men oavsett vem du är eller vart du är i livet tycker vi (heeelt opartiskt) att nu om någonsin är det dags att ta chansen att göra din studietid lite, lite bättre. Den 6 april öppnar ansökan till att engagera sig som ledamot i Studierådet, arbetsmarknadsutskottet, klubbverkare, reccekommitté för VT20 och mycket mer. Kanske framför allt: då har du chansen att gå i Ivar Stahls och Anna Liliebäcks fotspår och bli nästa ordförande för Juridiska föreningen.

Men oavsett om du är engagerad eller inte vill vi hälsa dig varmt välkommen till denna nya vårtermin. Vi som studentkår kommer fortsätta att ta tillvara dina rättigheter och göra din studietid lite bättre. Och du är alltid välkommen till Jontes stuga för lite kaffe!

ANNA LILIEBÄCK
ORDFÖRANDE
MAGNUS JANSSON
VICE ORDFÖRANDE

Sätt kurs mot en långsiktig karriär.

På Cederquist är hållbarhet ett självklart fokus.

För oss som advokatbyrå innebär det tre saker. Dels att vi bygger långsiktiga relationer med våra kunder, något som bidrar till att vi själva utvecklar våra kunskaper. Dels att vi tänker på våra medarbetare, vilket innebär att vi arbetar hårt, men respekterar ditt behov av fritid och avkoppling. Och slutligen, förstås, att vi alltid agerar med miljön i åtanke.

DEN MODERNA BYRÅN
CEDERQUIST.SE

CEDERQUIST

Vad väljer du: Affärsjuridik eller humanjuridik?

Intervju med tre verksamma jurister

Det finns två olika sorters människor som pluggar juridik: antingen vill du jobba med affärsjuridik eller så vill du jobba med humanjuridik. Vem är du?

När jag började på Uppsala fick jag höra att det finns två helt separata personligheter, den ena vill tjäna pengar och den andra vill göra världen lite bättre. Det är lätt att missa det breda spektrumet av alla yrkesmöjligheter en juristexamen faktiskt ger. Vi kan jobba för människor, för företag, för organisationer och för samhället. Juridiken finns praktiskt taget överallt. Högt som lågt, i rymden som i vattnet.

Det finns mer man kan vara än domare, åklagare eller försvarsadvokat. Det finns mer än affärsjuridiken. Affärsjuridiken syns och hörs mest för att affärsbyråerna, rent krasst, har mest pengar. Många andra yrken glöms bort, men framförallt kommer de inte ens i åtanke. Jag har intervjuat tre personer för att låta andra verksamma jurister komma till tals; för att inspirera dig att våga ta en annan väg och tänka lite bredare. De befinner sig någonstans utanför affärsjuridiken och humanjuridiken. De har vågat ta en annan väg. För det behöver inte vara antingen eller - det kan var ingen av dem.

FRIDA FALCK
BITR. CHEFREDAKTÖR

Ville Skoglund

Jag heter Ville Skoglund, är 27 år gammal från Lidingö. Jag pluggade juridik i Uppsala HT 2011-VT 2016. Under studietiden var jag med och grundade en organisation som heter Nema Problema och sen examen arbetar jag heltid där som verksamhetsansvarig. Nema Problema verkar för ett gladare och mer inkluderande samhälle, framförallt genom att sammanföra nya och etablerade i Sverige för att skapa relationer som kan leda till utbildning och arbete.

På vilket sätt jobbar du med juridik?
Jag driver en ideell organisation som arbetar mer integration. Jag arbetar således inte enbart eller direkt med juridik men jag har otroligt stor nytta av det jag lärde mig under juristprogrammet. Det gäller framförallt hur jag tar mig an problem och förmågan att formulera mig väl och tydligt. Härtill är det mycket i organisationsbygge som underlättas enormt av grundläggande kunskap inom juridik, bl.a. när det kommer till att ingå olika avtal, uppfylla redovisningskrav, behandla personuppgifter och kontakt med olika myndigheter.

Varför är ditt jobb det roligaste?
Mitt jobb är det roligaste av två skäl. För det första är det superkul att få vara med från ax till limpa - sitta och planera ett projekt, bygga team, utföra aktiviteter och se resultat för målgruppen. Och det för oss in på det andra skälet - jag får se konkreta bevis på att mitt arbete gör livet lite bättre för människor. Att t.ex. få se hur någon av de nyanlända ungdomarna i verksamheten går från att vara en ganska dyster person som saknar riktning i tillvaron till någon med ett glatt humör och tydligt mission i livet är magiskt!

Vad motiverar dig när det kommer till ditt arbete?
Mycket är det vad jag precis beskrev, dvs. känslan av att bidra till något meningsfullt. Något lite mindre ädelt, men inte desto mindre väldigt betydelsefullt, är att jag får känna mig duktig.
Jag får dagligen hejarop och beröm från människor som är med eller ser verksamheten. Härtill kommer en rad grejer som att att ha stor frihet att bestämma över sin egen tid, otrolig variation i arbete och fantastiska kollegor.

Varför valde du att bli jurist och senare arbeta med det du gör?
Efter gymnasiet var jag ute och reste länge och träffade då på många människor som jag tyckte var väldigt inspirerande och som gjorde något bra för världen. En stor andel av dem hade pluggat juridik, så därför valde jag att testa på det.

Under sommarloven på juristprogrammet testade jag på ganska många olika banor - juristjobb på bolag, affärsjuridisk byrå, myndighet och domstol. Ingen av dessa banor kändes riktigt rätt för mig så då testade jag att göra något eget.

Vad skulle du vilja förändra med juristprogrammet?
Hmm... 30 poängs-tentorna passade i och för sig mig ganska bra men givet hur mycket stress och oro det orsakade många av mina kompisar tycker jag väl att de borde ändras. Dessutom känns det ju som ett ultrakass sätt att se vad folk faktiskt kan.

En större sak skulle vara att få in mer praktik och verklighetsförankring. Jag tycker inte alls att utbildningen gav mig ett rättvisande bild av hur arbete med juridik vanligtvis ter sig eller förberedde mig för vad som väntar efter examen.

Bästa minnet från universitetstiden?
Härlig fråga! Två favoritgrejer dyker upp spontant. Dels utbytestermin - ÅK! Sen var sista våren i Uppsala magisk. Kommer särskilt ihåg den sista valborgshelgen. Det hade börjat gå upp för mig hur knäppt och lyxigt det är att en bara får lära sig nya saker och leva i en stad tillsammans med tusentals andra härliga dumma unga. Och det här blev liksom så konkret i med hårt firande på valborg. Och kvalborg. Och finalborg. Och allt vad det heter.

Malin Nyman

Jag pluggade först tre år i Umeå mellan 1990-1993, sedan bytte jag studieort till Stockholm och läste klart där. Efter domarbanan, Marknadsdomstolen och JO sadlade jag om till konsult och ledarskapsutvecklare. Idag jobbar jag som programledare, dvs ledarskapsutbildare på Handelshögskolans i Stockholm Executive Education. Jag växte upp dels i Piteå, dels utomlands i Zambia, Vietnam och Angola med föräldrar som jobbade för bl.a. SIDA. Idag bor jag på Lidingö, Stockholm.

På vilket sätt jobbar du med juridik?
Jag är hovrättssassessor men arbetar inte med juridik alls sedan 2006. Sedan jag sadlade om och tog tjänstledigt från Svea Hovrätt, med tanken att om min satsning inte går vägen, så kan jag ju gå tillbaka dit efter ett år, har jag inte varit anställd som jurist eller arbetat med juridiska frågor.

Varför är ditt jobb det roligaste?
Jag har hittat rätt för mig; jag älskar att utbilda; att hitta sätt att vara pedagogisk, lägga sig på rätt nivå, hitta bra belysande exempel och ha dialog med deltagare. Jag tycker att mitt arbete är meningsfullt och jag får också använda flera av mina styrkor i mitt arbete.

Vad motiverar dig när det kommer till ditt arbete?
Tror jag delvis har svarat på det ovan. Jag tror väldigt mycket på mina deltagare/klienter; ibland mer än vad de gör själva och det väldigt roligt när de lever upp till förväntningarna. Att hjälpa och att i alla fall delvis kunna se effekterna av hjälpen, även om det låter flummigt, är meningsfullt för mig.

Varför valde du att bli jurist och senare arbeta med det du gör?
Jag tänkte mig inte så noga för när jag valde vad jag skulle plugga. Helt krasst tyckte jag att jag var ganska bra på att få in stora mängder information i huvudet och sedan komma ihåg den. Jag tyckte om mycket av vad det innebar att arbeta som jurist i domstol, provade även Marknadsdomstolen och JO men det fanns också baksidor förstås. Det var mest lustbetonat. Jag insåg att jag hade en fallenhet för att coaching och utbildning och ville prova. Det var förstås många som undrade om jag verkligen hade tänkt mig för, och det hade jag ju. Jag har aldrig ångrat mitt beslut och jag har väldigt ofta nytta av min bakgrund på olika sätt.

Vad skulle du vilja förändra med juristprogrammet?
Det var så länge sedan jag gick, jag törs inte uttala mig om hur det är nu och vad som skulle kunna förändras. Jag för min del hade önskat mer insikt i det praktiska under min studietid. Jag tyckte t.ex. att processrätten var tjorvig, ända tills jag började sitta ting då mycket framstod som väldigt naturligt och självklart.

Bästa minnet från universitetstiden?
Alla vänner! Dels bland mina kursare, dels bodde jag i korridor och där umgicks vi mycket
(en av mina korridorare gifte sig sen med min syster), och jag var engagerad i klubbmästeriet.
Utöver vänner, så är i grunden frihet väldigt viktigt för mig och det hade jag i stora mängder när jag pluggade.

Daniel Wernstedt

Jag heter Daniel Wernstedt och läste juristprogrammet 2007-2012 i Uppsala (dock lämnade jag inte in ex-jobbet förrän 2015). Jag är född i Stockholm och återvände när jag blev klar med studierna. Jag jobbade kort, kort som affärsjurist innan jag valde bort juridiken helt för att jobba i olika organisations- och ledarskapskonsultsroller.

På vilket sätt jobbar du med juridik?
Jag jobbar numera inte med juridik alls om man inte räknar när vänner och bekanta vill bolla något juridiskt.

Varför är ditt jobb det roligaste?
Att hjälpa andra personer att dels inse och använda sig av mer av sin enorma potential, att göra sig av med inre begränsningar och framförallt må bättre, men inte minst att röra sig i en riktning en tycker är meningsfull är nog en av de större kickar jag fått i något presterande sammanhang och en ynnest att få jobba med.

Vad motiverar dig när det kommer till ditt arbete?
Att jag känner att det jag gör är meningsfullt tror jag är det som motiverar mig mest. Sedan tycker jag att det är rätt kul när det blir lite svårt; balansen mellan utmaning och kompetens är viktig.

Varför valde du att bli jurist och senare arbeta med det du gör?
Jag valde ursprungligen juridik för att jag var och är intresserad av vad som anses vara rätt och fel och varför. Det dröjde dock inte länge på juristprogrammet innan jag besviket fick en större förståelse för att juridiken mer handlar om att tolka och tillämpa vad lagstiftaren bestämmer och att de rättsfilosofiska frågorna i alla fall i Uppsala läses under fördjupningsterminerna. Jag valde dock att fortsätta kanske mest för att det är en bred utbildning som öppnar många vägar. Det blev sedan min lite ovanliga yrkesväg (för en jurist) för att jag upplevde att många kursare kanske mer fattade karriärbeslut utifrån förväntningar och/eller strategiska val än vad de kanske innerst inne tyckte var viktigt eller kul.

Vad skulle du vilja förändra med juristprogrammet?
Jag var kritisk mot juristprogrammet under stora delar av min studietid och även en tid efteråt då jag upplevde att Juridicum kunde göra mer för att motarbeta exempelvis stress, ångest och annan studierelaterad psykisk ohälsa när juriststudenter bl.a. är överrepresenterade av de som söker vård hos Studenthälsan. Jag har dock några år efter juristprogrammet haft några samtal med ett par personer från Juridicum som har nyanserat min bild. Jag skulle önska att Juridicum marknadsförde resurserna som dels Juridicum har, men även Universitetet i stort samt organisationer knutna till Universitetet och studentlivet. Jag tror fortfarande relativt få studenter har utnyttjat karriär- och yrkesvägledningen som dels Juridicum, dels Universitetet tillhandahåller dels p.g.a. att de inte känner till det, men kanske ännu mer för att de inte vet vad de kan få ut av samtalen där. Jag tror vidare många hade blivit hjälpta av att exempelvis få en mentor genom Alumnistiftelsens mentorskapsprogram eller att vara med i någon av studentföreningarnas verksamheter för juridisk rådgivning till allmänheten (såsom exempelvis JF:s juristjouren). Jag skulle gärna haft fler praktiska inslag i utbildningen och inte endast praktik som en del av examensarbetet. Slutligen hade jag nog gärna, likt läkarprogrammet, sett att det endast skulle delas ut betygen godkänt respektive underkänt på tentor och PM, då jag tror det skulle ha en stor positiv påverkan på studiemiljön.

Bästa minnet från universitetstiden?
Känns lite klyschigt att säga, men jag har flera väldigt fina minnen från studietiden och har svårt att välja ett som är finast. Något jag tänkt på en del i efterhand är de gånger jag kände (inte sällan stor) ångest innan PM-inlämning och inför tenta och iaf då och då satt med andra till sent på natten antingen på Ekonomikum eller i någons kök och hade i de pressade situationerna också en känsla av att ”vi ska ta oss igenom det här”. Nu i efterhand känner jag att jag inte hade behövt plugga så hårt, utan vet att flera kommit in även på ting och byråer med ett snitt under BA. Men samhörighetskänsla från tentaperioderna finns kvar och det är ett fint minne.

Tove Hovemyr

På vilket sätt jobbar du med juridik?
Juridiken är ständigt närvarande i mitt arbete. Jag analyserar både gällande och blivande lagstiftning på mitt område och vilken effekt rätten får för samhället i stort och för enskilda individer. Juridik är politik, eftersom lagstiftning är ett av de verktyg som politiker har för att förändra och forma samhället. Dessutom gör jag genom Migrationsinfo.se det som många andra jurister gör i mötet med enskilda: förklarar hur lagar och regler påverkar dem på ett sätt så de förstår.

Varför är ditt jobb det roligaste?
Jag har lyxen att få kombinera mina sakkunskaper med en möjlighet att påverka samhällsutvecklingen i mina hjärtefrågor. Varje dag som jag går till jobbet känner jag att jag gör något viktigt och att jag gör skillnad. Jag får träffa spännande toppaktörer på området, ta del av debatten och utveckla min expertkompetens i mina frågor på heltid. Det är spännande, givande och utmanande!

Vad motiverar dig när det kommer till ditt arbete?
För mig är det avgörande att jag känner att mitt jobb har rätt mål och mening. Mitt engagemang är min främsta drivkraft. Om min yrkesroll inte överensstämmer med mina värderingar tappar jag snabbt min motivation.

Varför valde du att bli jurist och senare arbeta med det du gör?
När jag valde juristprogrammet hade jag redan då siktet inställt på samhällspåverkan, oavsett om det skulle bli genom en aktiv ombudsroll eller via opinionsbildning. Jag tänkte att om jag vill påverka lagstiftningen, måste jag också veta hur den funkar. Jag har alltid sett juridiken som ett verktyg snarare än ett självändamål.

Vad skulle du vilja förändra med juristprogrammet?
Den utbredda psykiska ohälsan och stressen hos juriststudenterna är ett verkligt problem som inte är lika stor på andra högpresterande program, som läkarlinjen och psykologprogrammet. Min uppfattning är att betygen är en bidragande orsak till stressen, som dessutom inte fyller en verklig funktion. Domstolsverket borde kunna anställa notarier på samma sätt som vilken arbetsgivare som helst. Bäst vore att som läkarlinjen ha en hög gräns för godkänt och i övrigt ta bort betygsstegen.

Bästa minnet från universitetstiden?
Jag har många fina minnen från när jag var fadder under recceveckan, vi hade en fantastisk gemenskap i vårt reccelag.

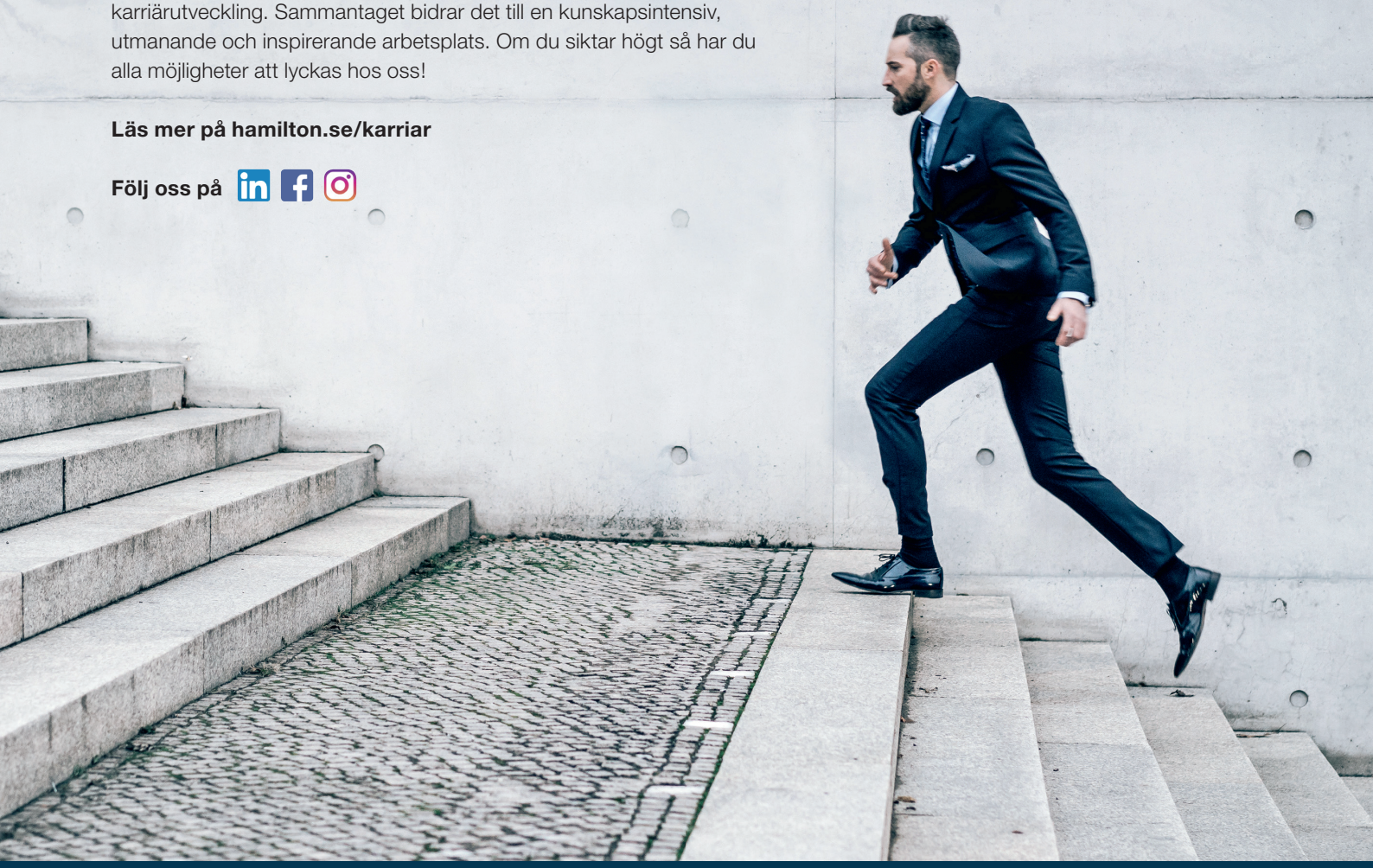
hamilton

A powerhouse with specialists who will challenge and inspire you

Hamilton är en av Sveriges främsta affärsjuridiska firmor. Hos oss får du tillgång till ledande, branschkunniga jurister och ett omfattande kontaktnät som ger dig goda förutsättningar att lyckas inom affärsjuridik. Vi arbetar med spännande och komplexa uppdrag som innebär dagliga utmaningar och där du ges möjlighet att bygga din kompetens. Du får även tillgång till intern och extern individanpassad utbildning och du ingår i ett mentorskap som ger dig goda förutsättningar för en professionell karriärutveckling. Sammantaget bidrar det till en kunskapsintensiv, utmanande och inspirerande arbetsplats. Om du siktar högt så har du alla möjligheter att lyckas hos oss!

Läs mer på hamilton.se/karriar

Följ oss på

Corporate | M&A • Bank och finans • Kapitalmarknad • Fastighet • Tvistlösning
Insolvens och rekonstruktion • Konkurrens och upphandling • Arbetsrätt • TMT | IP

Här var det tomt!

På den här sidan och nästa kan du göra lite vad du vill med. Fylla med anteckningar från de intressanta artiklarna, rita något fint eller till och med spela hänga-gubbe på.

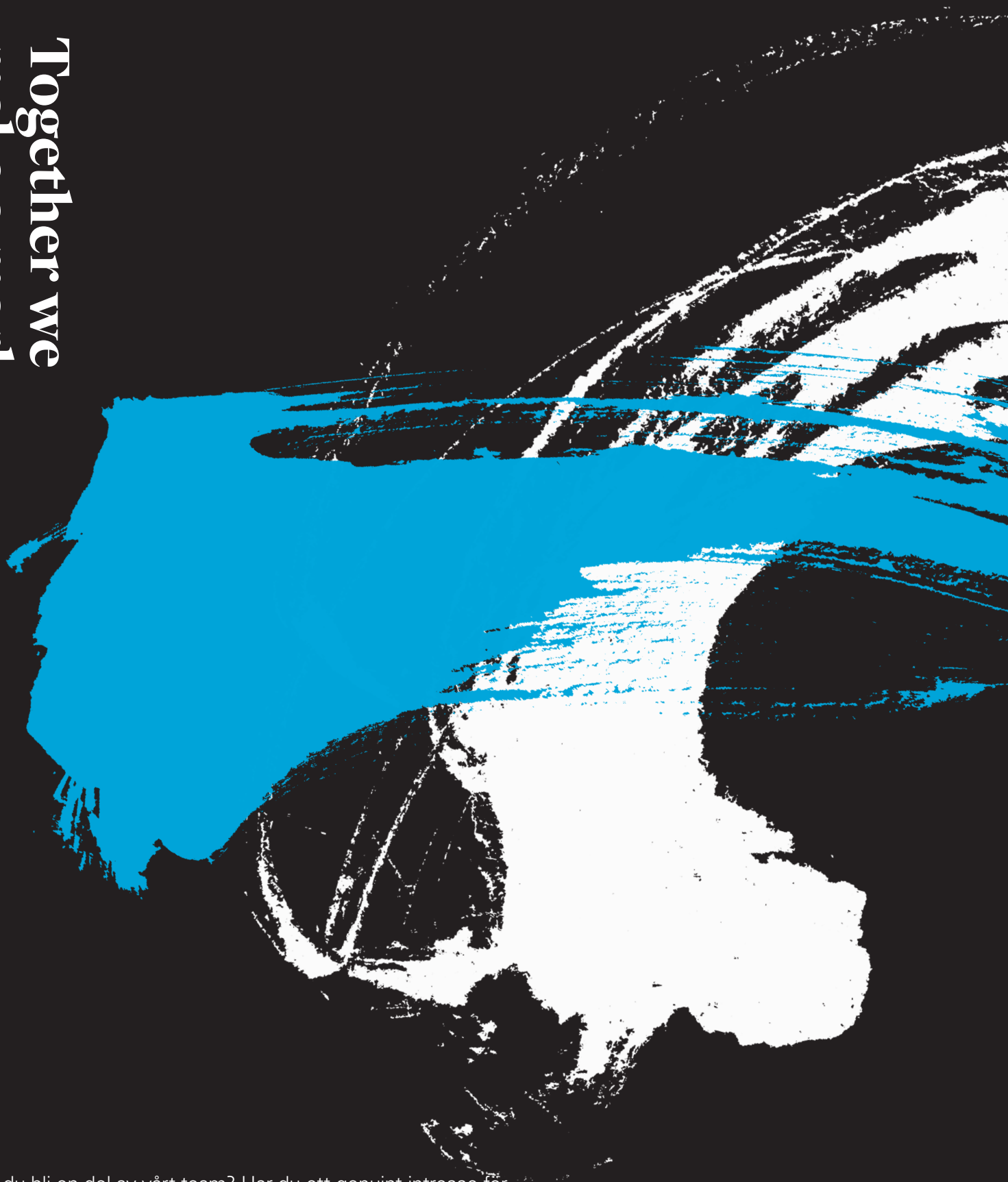
Du kanske frågar dig varför vi lämnar två sidor i vår tidning i stort sett tomma? Det är för att vi vill uppmärksamma möjligheten för dig (*ja, just dig!*) att höra av dig till oss. ”*Höra av dig om vad?*” frågar du dig kanske. Det kan vara allt från feedback avseende vad vi har gjort hittills till tips om framtida artiklar. Du kan till och med höra av dig om du vill bidra med en egen artikel i tidningen!

Hör av dig till oss på vår mail om du vill veta mer!

redaktionen@jf-uppsala.se

Together we make a mark

Vill du bli en del av vårt team? Har du ett genuint intresse för affärsjuridik tillsammans med ett naturligt kommersiellt tänkande? Vill du arbeta i ett högpresterande team med stark framåtanda där ingen dag är den andra lik? Registrera din ansökan på vår hemsida **www.whitecase.com/careers/locations/sweden** med CV och personligt brev på engelska, betyg från din juridiska utbildning, gymnasiebetyg samt eventuella övriga meriter.

Följ oss gärna på

WHITE & CASE

Moules sans frites – om juridik utan sanning, moral och rättvisa

Jurister talar in fan inte högt och öppet om rättvisa. Eller moral. Eller sanning. Ordens blotta frånvaro från undervisningsmaterialen talar om för oss att det inte är en viktig del i vår verksamhet. Jag kan främst se två skäl för detta.

För det första är orden misstrodda, kanske även missförstådda, inom juristkåren. Många anser det oseriöst, om inte rättshaveristiskt, att argumentera utifrån rättvisa och moral. *För det andra* skapar orden en viss oreda. Anspråk på rättvisa och moral blir obegripliga för robotiska jurister som tillämpar lagarna korrekt och känner sig missförstådda när människor ifrågasätter resultatet. Inte heller finns det några filosofiska inslag i utbildningen om vad juristens (samhälls)roll är eller borde vara. Kan det vara så att vi inte förutsätts efterleva och upprätthålla en viss moral eller utgå från ett rättvisetänk?

Inom såväl filosofin som juridiken används ibland uttrycket rättvisa för det som är ett riktigt resultat baserat på och i enlighet med lagarna. Ett beslut kan mycket väl vara (juridiskt) rättvist även om det känns orättfärdigt. Men i så fall står det klart att det sedvanliga rättvisebegreppet är något annat än det juridiska, även om det inte sällan sammanfaller med moralisk rättvisa. Det som normalt avses med rättvisa är ett etiskt begrepp som står för att resultatet av händelser eller handlingar är ”moraliskt rätt”. Rättvisa kan sägas skipad om de allra flesta anser resultatet rättfärdigt. Låt oss kalla detta moralisk rättvisa.

Det är lätt att finna exempel på sprickor mellan den juridiska rättvisan och den moraliska: En person som är skyldig till ett brott blir frikänd. En oskyldig person fälls. En person A som har en skuld till en annan person B slipper betala på grund av bristande bevis om skulden. A har betalat sin skuld till B men tvingas betala på nytt för att han inte kan visa kvitto.

I det rikskända rättsfallet med hemvårdaren Joy Rahman, som satt i fängelse drygt åtta år för mord på en 72-årig kvinna och friades år 2002 efter resning, hade en debattartikel i *Dagens Nyheter* viss betydelse. Några personer med stor auktoritet (däribland advokaten Peter Althin och journalisten Dick Sundevall) hävdade att Rahman måste beviljas resning med hänsyn till nya omständigheter i fallet. Det verkande som att dessa lobbade för att den juridiska rättvisan skulle bringas i överensstämmelse med den moraliska. Och det som hade varit den juridiska rättvisan när Rahman hade dömts och därefter vägrats resning blev juridisk orättvisa med resningen och den friande domen. Ett slags moralisk rättvisa skipades, i varje fall om den friande utgången upplevdes som rättfärdig av de allra flesta som hade satt sig in i saken. Den juridiska rättvisan då? Upprättelse för Rahman och sjusiffrigt skadestånd för den tid han suttit inne.

Men exemplet visar på en svårighet. För hur skulle det vara om Rahman trots allt skulle vara skyldig, som vissa kanske skulle hävda? I så fall kan det uppnådda resultatet knappast anses motsvara den ”verkliga rättvisan”, vilken i princip kan anses fordra att skyldiga personer döms.

> **”Den verkliga rättvisan beror på sanningen och lär kunna beskrivas som en ”högre” rättvisa än den juridiska och den moraliska.”**

Vi får alltså rättvisa på tre olika nivåer: juridisk, moralisk och verklig. Den *verkliga* rättvisan beror på sanningen och lär kunna beskrivas som en ”högre” rättvisa än den *juridiska* och den *moraliska*.

Denna rättvisa på tre nivåer förekommer inom de områden där regler bestämmer ett resultat och där det finns en sanning som reglerna ofta inte kan få fram. Juridiken är ett exempel.

Det är här som juristerna får svårigheter, och det är här det kan gå fel. Att sanningen inte står att finna lockar många att slå sig till ro med den juridiska rättvisan, alltså den rättvisa som lagarna och domstolarna erbjuder. Någon moralisk rättvisa, utöver den juridiska och den verkliga, vill man inte gärna höra talas om.

Låt oss ta ytterligare ett exempel. I åtskilliga ärenden om uppehållstillstånd anses avvisningsbesked orättvisa av många som sätter sig in i de enskilda fallen. Hur kan man exempelvis avvisa en flicka till det land där hennes släktingar har lovat att döda henne? Hur

kan en ung man i Skåne med allvarliga hjärtproblem återförvisas till sitt ursprungsland, trots att han inte kommer få den vårt han så desperat behöver? Vissa kanske är snabba på bollen och menar på att det här är en fråga för lagstiftaren, inte rättstillämparen. Det är, i fler fall än inte, ett fegt argument. Oftast är det rätten som tillämpas fel, inte att lagstiftningen är otillräcklig; det är ju därför jurister finns!

Juristernas försäkringar om att reglerna fordrar avvisning därför att ”inget nytt har framkommit” möts av samfälld oförståelse. Juridiskt är avvisning ändå rätt om den stämmer med reglerna. Men vilken är den moraliska rättvisan? Rimligen att avvisning inte ska ske om det finns konkreta risker för flickans liv. Eller den unge mannens. Den moraliska rättvisan avviker alltså från den juridiska. Hur den verkliga rättvisan ser ut vet vi i det läget inte. Än.

Att juridiken inte kan fastställa sanningen har vi lärt oss. Och att det kan finnas olika uppfattningar om vad som är rimligt och rätt är inte konstigt. Så vad är då problemet? Jo, det finns två problem, ett på samhällsnivå och ett på individnivå.

Problemet på *samhällsnivå* gäller människornas förtroende för den fungerande rättsstaten; att vi har rimliga och effektiva lagar som tillämpas på ett korrekt och skickligt sätt. Om förtroendet för rättsstaten vacklar kan det få allvarliga följder för samhällsbygget, som Olof Palme en gång sa. Och så kan det bli om den juridiska rättvisan avviker för mycket eller för ofta från den moraliska.

Problemet på individnivå är risken att enskilda offras på den juridiska rättvisans altare. Det kan vara juridiskt rättvist att en våldtagen kvinna får sin anmälan mot våldtäktsmannen avfärdad med motiveringen ”brott kan ej styrkas”. Men om åtal hade kunnat väckas efter en närliggande komplettering av utredningen har kvinnan blivit berövad den moraliska rättvisan.

Den slutsats som kan dras är att juristerna behöver öppna ögonen för den moraliska rättvisans krav. Det duger inte att hänvisa till att verklig rättvisa inte kan uppnås och att resultatet då är givet utifrån rätten som den är. Ibland kan den moraliska rättvisan uppnås genom en klokare tillämpning av rättsreglerna, utan att fingera på gällande rätt alltför mycket. Man får erkänna, oftare än sällan, att den juridiska rättvisan avviker från den moraliska. Det kan finnas goda skäl för detta, t.ex. att enkelhet eller effektivitet ibland måste få företräde framför vad som är rättvist, vilket kan motiveras ibland, som t.ex. i mål om utsökning och handräckning. Men klyftan bör erkännas – och förklaras.

”Jurister ska inte ägna sig åt rättvisa eller sanning”. Jag klumpar ihop, parafraserar och drar citatet från två stycken föreläsningar på olika terminer ur sin kontext men det anser jag mig fri – om inte nödgad – att göra. Jag anser det viktigt därför att det talar om en struktur som är så djupt inrotad i juristkåren att undervisare faktiskt informerar studenter om detta. Det är kanske därför som ökända nazister, som bl.a. Olivercrona, gubbslem, som bl.a. Lundstedt, eller dömda brottslingar, som bl.a. Ulväng, fortfarande omnämns och refereras till. På seminarier, på föreläsningar, ja, till och med i kurslitteraturen. Vilken bild är det ni, på institutionen, egentligen förmedlar för oss studenter? Vilket ansvar tar ni för era studenter när de väl examineras och skickas ut i samhället som beslutsfattare, undervisare, rättstillämpare eller, ja, kanske till och med som lagstiftare?

Juridikens rättviseproblem i Sverige i dag kan alltså sammanfattningsvis beskrivas så, att juristerna nöjer sig för lätt med den juridiska rättvisan på bekostnad av den moraliska därför att den verkliga inte kan uppnås. Jurister bör därför tala mer om rättvisa utifrån ett större perspektiv och våga ta sin samhällsroll.- Givet att vi lär oss vilken den är!

Juridikens rättvisa är ingen *faktisk* rättvisa. Den har sin egen definition av vad rättvisa är och hur den skall vara. En definition som inte sällan är otillfredsställande, obunden till moral eller andra dygder.

AWS AL-KOHAILI
CHEFREDAKTÖR

Vill du göra skillnad?

I tre decennier har vi genom att förena erfarenhet och innovation bidragit till att utveckla företag, organisationer och samhället i stort. Vi bevarar vår ledande position genom att rekrytera, utveckla och behålla de mest passionerade juristtalangerna.

Vi är stolta över att landets juriststudenter 17 år i rad har utnämnt Mannheimer Swartling till den mest attraktiva advokatbyrån.

Besök oss på Facebook och LinkedIn.

MANNHEIMERSWARTLING.SE

MANNHEIMER SWARTLING

Lönar sig brott?

Kan brottslighet vara ett fullt rationellt val?

Vad gör vi egentligen?
Som juriststudenter på Uppsala universitet blir vi skolade att försöka sätta den (oftast hypotetiska) konkreta situationen vi har fått i en rättslig kontext och förstå hur vi ska hantera den med det regelverk vi har lärt oss. Det kan innebära att sätta etiketter på de inblandade (såsom gäldenär resp. borgenär eller målsägande resp. tilltalad) och på det rättsliga förhållandet (såsom ett anställningsavtal). Vi frågar oss i största möjliga utsträckning om hur den givna situationen ska hanteras när rättssubjekten väl hamnat i det juridiska trångmålet. Något vi mer sällan frågar oss är varför rättssubjekten hamnat i det trångmål vi har framför oss.

Den här artikeln kommer att försöka angripa en begränsad del av den utomordentligt breda frågan, med ett verktyg som inte traditionellt sett använts på juristprogrammet. Istället kommer vi att göra en exkurs till våra vänner på Ekonomikum som studerar till ekonomie kandidat, och specifikt kursen Nationalekonomi A i delområdet tillämpad mikroekonomi.

I kursen diskuteras nämligen en intressant formell. Formeln är tänkt att användas för att avgöra huruvida ett visst brott lönar sig eller inte.

Innan jag går närmare in på formeln och hur den fungerar tänker jag, framför allt för vår käre ansvarig utgivares skull, säga att varken jag, den övriga redaktionen på Press Judicata eller lärarna på Nationalekonomi A uppmanar till brott. Detta är självklart bara en tankeövning för att bättre kunna förstå hur de som begår brott resonerar, och hur vi kan utforma bättre lagstiftning som mer effektivt förhindrar att de begås.

Den aktuella formeln
Formeln ser ut på följande sätt; om B (brott) – E (besvär) – P (sannolikhet) * S (straff) > V (värde) är det rationellt att begå brott.
B är värdet av brottet, exempelvis stöldgodsets värde. E är besväret av att begå brottet, såsom kostnaden att införskaffa en kofot för att bryta upp en dörr vid ett inbrott. P är sannolikheten att bli straffad, vilket skulle kunna vara hur ofta en kontrollant kollar din biljett. S är värdet av straffet och dess storlek, exempelvis storleken av fortkörningsboten. V är värdet av alternativet till att begå brottet, vilket exempelvis skulle kunna vara lönen från arbetsinkomst man hade kunnat tjäna istället för att begå brottet.

$$B - E - P * S > V$$

För att uttrycka det i flytande text innebär formeln följande. Du tar brottets värde, minus besväret för att begå brottet, minus straffsannolikheten gånger straffets storlek, och om detta värde är större än värdet för alternativet till brottet är det rationellt att begå brott.

För att diskutera användandet av formeln tänker jag använda mig av tre hypotetiska situationer, på typiskt seminarievis pedagogiskt utformade med namn och bakgrundsinformation. Den första situationen är den att någon åker buss utan att betala för sig, normalt sett kallat att planka (ett ringa bedrägeribrott som dock sällan går till åtal utan istället ”sanktioneras” med en avgift). Den andra situationen är en stöld av en cykel. Den tredje situationen är en misshandel.

Den plankande studenten
Vi börjar med omständigheterna för den första situationen. Adam är en nyinflyttad student som precis har börjat på juristprogrammet i Uppsala. Han undrar, efter köpet av kurslitteraturen samt den blå lagboken (Adam är, liksom jag var en gång i tiden, omedveten om att det räcker gott och väl med den gröna), hur han ska få pengarna att räcka till. Han kommer en morgon på den briljanta idén att planka på sin bussresa från Årsta till Trädgårdsgatan med linje 7 istället för att betala med en enkelbiljett. Är det en bra idé? Vi prövar att applicera formeln och ser vad vi kan utröna.

Priset för en enkelbiljett på bussen i Uppsala för en vuxen med reskassa är, i skrivandets stund, 25 kronor. Det

är alltså vårt B i formeln.

Det kommer inte att behövas någon typ av verktyg för att begå brottet. Därför är värdet av E i formeln 0 kronor.

Då vidare till en del som är rätt svår att bestämma, nämligen hur ofta kontrollanter stiger på bussen och utför biljettkontroller. Jag har inte funnit några pålitliga källor när jag har sökt, och kommer därför (på ren anekdotisk grund) utgå från att det föreligger 1,5% risk för att åka fast. Det skulle innebära att biljetten blir kontrollerad var 67:e resa (en förhållandevis hög nivå av kontroll). Talet vi placerar i formeln som P är därför 0,015.

Därefter har vi storleken på straffet. Beloppet för den kontrollavgift som måste betalas är typiskt sett 1200 kronor. Därför är värdet av S 1 200 kronor.

Till sist har vi värdet av alternativet till att begå brott. Det finns knappast något sådant alternativ för Adam, som inte har arbetat en dag i sitt liv, och värdet av V är därför 0.

Om vi då lägger in alla delarna i formeln får vi följande resultat: 25 - 0 - 0,015 * 1200 = 7, vilket är större än V, som är 0. Formeln visar att det, åtminstone i detta fall, är rationellt att planka för att kunna spara pengar. Adam bör därför, om han ska agera rationellt, i den givna situationen göra det.

Den fattiga pensionären

Då går vi vidare till den andra situationen. Stackars pensionerade Berit har haft det lite svårt den senaste tiden, och bestämmer sig för att dryga ut sin ringa pension genom att stjäla en cykel istället för att själv köpa en. Hon börjar promenera i centrala Uppsala och upptäcker en ny damcykel som verkar passa henne, en cykel hon vet är värd 5 000 kronor. Hon går därför till en butik och köper en bultsax för 200 kronor, som hon använder för att klippa låset.

Vi börjar med värdet för B. Värdet på cykeln är, i vårt scenario, 5 000 kronor. Detta blir värdet av B. Därefter har vi i detta fall en inköpt bultsax för 200 kronor, vilket blir värdet för E. Här blir det återigen problematiskt att fastställa S, straffsannolikheten, men för övningens skull utgår vi från att risken att åka fast och bli dömd för stölden är 10% (förmodligen är risken långt mindre).

Sedan ska vi bestämma värdet av straffet (här gör jag en mycket förenklad version av processen eftersom det snarast handlar om att exemplifiera formeln än att lära ut hur man bestämmer påföljd). Det rör sig om en stöld (BrB 8 kap. 1 §), där det minsta straffet är penningböter och det högsta straffet är två års fängelse. I vårt fall utgår vi från att det blir 50 dagsböter á 50 kronor, vilket ger oss ett totalt belopp om 2 500.

Berit har dock haft möjligheten att arbeta inte bara timmar utan till och med halvtimmespass på sin goda väns städfirma. Hennes timlön där är 126 kronor. Vi utgår från att det tog Berit en halvtimme att utföra stölden, vilket motsvarar 63 kronor i lön från städfirman. Värdet av V är därför 63.

Då räknar vi ut det hela med hjälp av formeln! 5 000 - 200 - 0,1 * 2 500 = 4550. Det värdet är större än V, som är 63, vilket innebär att det vore rationellt av Berit att begå stölden.

Den aggressiva filosofen

Den sista situationen jag vill använda för att diskutera formeln är när en misshandel sker. Cissi är med sin goda vän Daniel på Orvars krog, tillhörande Norrlands nation, och tar varsin öl samtidigt som de diskuterar livets alla betänkligheter. Efter en lång diskussion kring huruvida fri vilja existerar eller inte urartar det hela. Cissi, som står fast vid att fri vilja helt klart existerar, blir så pass arg på Daniel, som menar att världen snarare är fullt deterministisk, att hon funderar på att slå honom med knuten näve, först i ett slag i axeln och sedan ett i ansiktet. Detta brukar vara Cissis lösning när hon är arg över saker, varför hon tidigare blivit dömd för misshandel. Hon vet därför att hon riskerar fängelse om hon begår ytterligare en misshandel. Skulle det vara rationellt av Cissi att göra det?

Till att börja med måste vi, för att kunna tillämpa formeln, bestämma ett värde av brottet. Frågan är vad värdet i detta fall blir? Det rör sig knappast om ett ekonomiskt värde, utan snarare ett emotionellt och

ideellt värde. Det är dock mycket svårt att sätta en siffra på detta värde. B är därför, åtminstone i den här artikeln, inte möjligt att fastställa.

När det kommer till kostnaden för att begå brottet är den lättare att fastställa, eftersom det knappast finns några kostnader för Cissi. Värdet av E är därför 0.

Eftersom Cissi är bland folk och det därför finns hög risk att hon åker fast utgår vi från att värdet av P är 0,9, d.v.s. 90% risk att Cissi åker fast och blir dömd.

Låt oss då anta att straffet är 1 års fängelse p.g.a. den brottsligheten och övriga försvårande omständigheter. Hur ska vi sätta ett värde på S? Det rör sig inte om ett bötesbelopp, så vi får istället försöka uppskatta vad fängelsestraffet är värt. Det spontant bästa sättet att göra detta vore att räkna ut vilken lön hon går miste om under tiden som fängelsestraffet avtjänas, men detta blir alldeles för stelbent. En stor del av fängelsestraffet är den inskränkning detta utgör i en människas frihet, något som även det är svårt att uppskatta. Möjligtvis skulle man med hjälp av Justitiekanslerns praxis för ersättning till felaktigt frihetsberövade kunna uppskatta detta värde, men även det är en bristfällig lösning. Inte heller S låter sig fastställas i den här förhållandevis korta artikeln om ämnet.

Det går åtminstone relativt enkelt att fastställa V, eftersom det knappast finns något annat Cissi kunde ha gjort under tiden. V är därför 0.

Hur ska vi då kunna räkna ut huruvida det är värt att begå brottet om vi saknar både B och S? Slutsatsen jag drar är att det nog inte är möjligt att göra det (åtminstone inte utan en rejäl djupdykning i bl.a. filosofi och psykologi som är på tok för komplex för mig eller omfånget av den här artikeln).

Vad har vi kommit fram till?

Vad kan vi då dra för slutsatser från de tre presenterade exemplen utöver det faktum att brott ofta kan vara rationella? Bland annat pekar formeln på att om värdet av B ökar, då bör även antalet brott öka, eftersom det blir rationellt i fler fall att begå brott. Ett exempel på detta är att biljettpriserna för Adam ökar, och därför finns det mer pengar att spara på att inte betala biljetten.

Formeln pekar även på att om värdet E, P, S eller V ökar, då minskar antalet brott, eftersom det blir mindre rationellt. Låt säga att Berit hade behövt en vinkelslip för 1 000 kronor för att kunna bryta upp ett mycket starkare lås på cykeln – då hade brottet varit mindre rationellt. Ett annat exempel vore om kontrollanterna gjorde fler kontroller, exempelvis i 5% av resorna. Även detta hade påverkat rationaliteten att begå Adams brott.

Det blir dock, så som jag påpekade i Cissis fall, mycket svårare att bedöma rationaliteten i brottslighet som inte är förmögenhetsbrott och därför inte har ett tydligt värde att fastställa. Värdet av brottet blir i stor grad varierande från brottsling till brottsling, och att försöka sätta ”värdet” av att misshandla någon i relation till ”värdet” av ett fängelsestraff ter sig nästan omöjligt. Formeln är förmodligen inte heller tänkt att användas på individuella fall på detta sätt, utan exemplifierar snarare vilka bakomliggande faktorer som finns när någon begår ett brott.

Utöver det måste man även beakta människors oförmåga att korrekt uppskatta risk. Mina uppskattningar för värdet av P har genom hela artikeln varit medvetet godtyckliga och är i en verklig situation om något än svårare att uppskatta utan omfattande statistiskt underlag för liknande situationer. Sådant omfattande statistiskt underlag är knappast något som de flesta brottslingar har när de begår brott. Många brottslingar beaktar förmodligen i förhållandevis liten utsträckning risken för att åka fast och straffet för att åka fast, varför förändringar av P och S kanske påverkar brottslighet i förhållandevis liten utsträckning jämfört med den mer kännbara och förutsägbara faktorn E. En person som ser ett robust lås på en cykel avskräcks kanske i större utsträckning av det än när de hör att bötestraffet har ökat från 2 500 kronor till 5 000 kronor.

Formeln ger dock, trots de brister som finns, en mycket god fingervisning om vad som ligger bakom brottslighet, och kan säkerligen vara till nytta när man diskuterar brottsprevention och brottssanktioner de lege ferenda.

För den intresserade rekommenderar jag (förutom möjligheten att söka till Ekonomprogrammet) Mikael Elinders bok Den ekonomiske människan, särskilt kap. 9, som finns på Ekonomikums bibliotek.

Till sist vill jag tacka min gode vän som studerar ekonomi och var vänlig nog att hjälpa mig med den här artikeln. Som villkor för att hjälpa mig med den ville han gå under pseudonymen ”Max Powers”. Därför vill jag rikta ett hjärtligt tack till Max Powers.

ERIK BERGLUND
LAYOUTANSVARIG

Linklaters presenterar

DRÖMJOBBET

www.dromjobbet-linklaters.se

Linklaters Sweden

ROSCHIER

Learn from the best.

The Roschier name stands out.
It's a quality standard, a seal of approval,
proof of a business operating at the highest level.

At Roschier, you will get to learn from the best — by working with the best. You will join a group of talented and inspiring professionals, dedicated to driving the future of the legal profession. Every day, we challenge ourselves to improve, to be the best. It's what forges us together, it's what pushes us to stand out in the legal profession, and it's what makes us Roschier.

Apply today — and start at the top.
www.roschier.com

B Posttidning

Nyexad och redo för ledningsgruppen?

På Vinge uppmuntras alla att göra skillnad. Därför har vi byggt en stol som ger dig som nyanställd en plats i ledningsgruppen.

Läs mer på vinge.se/karriar

VINGE